УДК 314.1

Слабкий Геннадій Олексійович,
доктор медичних наук, професор
Білак-Лук'янчук Вікторія Йосипівна
кандидат медичних наук, доцент
Біляк Микола Васильович
аспірант
Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна

ПЛИВ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ НА ОКРЕМІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОВЕДІНКОВОГО ХАРАКТЕРУ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Анотація. Представлено результати соціологічного дослідження, яким охоплено 102 вимушених переселенців із регіонів бойових дій та тимчасово окупованих рашистами територій України до Закарпатської області. Дослідження проводилося за спеціально розробленою анкетою. Активність респондентів склала 51,0%. Конфеденційність інформації про респондентів збережено. Проведений аналіз отриманих в ході соціологічного дослідження даних вказує на негативний вплив вимушеного переселення внаслідок війни проти російської воєнної агресії на рівень всіх поведінкових детермінант формування здоров'я, які вивчалися.

Ключові слова: детермінанти поведінкового характеру, російська воєнна агресія, війна, вплив.

Вступ. Війна України проти російської воєнної агресії стала причиною вимушеного переселення населення із зони бойових дій на більш безпечні території [1,2] та негативно вплинула на стан громадського здоров'я в Україні[3-5].

Мета: вивчити вплив вимушеного переселення населення, яке зумовлено бойовими діями внаслідок війни проти російської воєнної агресії на окремі детермінанти формування здоров'я поведінкового характеру **у** переселенців.

Матеріали та методи. *Матеріали дослідження:* результати опитування 102 вимушених переселенців із регіонів бойових дій та тимчасової окупації до Закарпатської області. Соціологічне дослідження проводилося в лютому- квітні 2026 року. Дослідження проводилося з використанням спеціально розробленої анкети. Активність респондентів склала 51,0%. В ході дослідження збережено конфеденційність інформації про респондентів. Характеристика респондентів наведена в табл1.

Таблиця 1

Характеристика переселенців, які прийняли участь у дослідженні

Чинник	абс	%
Всього	102	100
Стать		
Чоловіки	38	37,3
Жінки	64	62,7
Вік		
До 30 років	17	16,7
31-50 років	23	22,5
51-70 років	51	50,0
Старше 70 років	11	10,8
Кількість разів переселення		
Один	74	72,5
Два	21	20,6
Три і більше	7	6,9
Кількість років живуть в умовах вимушеного переселення		
До трьох	14	13,7
3-5 років	27	26,5
5-10 років	50	49,0
Більше 10 років	11	10,8
Соціальний статус переселенців		
Працює	17	16,7
Пенсіонер	29	28,4
Інвалід	5	4,9
Студент	8	7,8
Підприємець	10	9,8
Безробітний	24	23,5
Державний службовець	7	6,9
Інше	2	1,9

Методи дослідження: бібліосемантичний, соціологічний, медико-статистичний, структурно-логічного аналізу. Отримані в ході соціологічного дослідження результати підлягали опрацюванню з використанням загальноприйнятих методів медичної статистики.

Результати.

Отримані в ході дослідження та статистично опрацьовані результати соціологічного дослідження представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Результати дослідження рівня зміни у респондентів окремих детермінант поведінкового характеру за час вимушеного переселення

Чинники	До переселення		Під час переселення		Після/| до рази
	абс	%	абс	%	
Постійне дотриманні правил особистої гігієни	91	89,2	48	47,1	-1,9
Проходження медичних профілактичних оглядів	83	81,4	5	4,9	-16,6
Перебування за комп'ютером більше 6 годин на добу	27	26,5	39	38,2	+1,4
Регулярні фізичні вправи	56	54,9	21	2,1	-26,1
Раціональне харчування	84	82,4	26	25,5	-3,2
Достатній здоровий сон	94	92,2	42	41,2	-2,2
Прогулянки на свіжому повітрі	76	74,5	9	8,8	-8,5
Звернення до закладу охорони здоров'я при погіршенні стану здоров'я (п-75)	68	90,7	22	29,3	-3,1
Самолікування при погіршенні стану здоров'я (п-75)	7	9,3	53	70,7	+7,6
Зловживання алкоголем	15	14,7	29	28,4	+1,9
Паління тютюнових виробів	37	36,3	68	66,7	+1,8
Низький рівень спілкування з рідними	13	12,7	32	31,4	+2,5
Низький рівень спілкування з друзями	9	8,8	34	33,3	+3,8
Страх за особисте життя	2	2,0	28	27,5	+13,8
Страх за життя рідних	5	4,9	78	76,5	+15,6
Відсутність віри в благополучне майбутнє	8	7,8	34	33,3	+4,3

Аналіз наведених в табл.2 даних вказує на те, що вимушене переселення негативно вплинуло на детермінанти поведінкового характеру вимушених переселенців.

Найвищий рівень негативного впливу встановлено на наступні детермінанти:

- Регулярні фізичні вправи: показник знизився в 26,1 разу з рівнем 2,1%;
- Проходження медичних профілактичних оглядів: показник знизився в 16,6 разу з рівнем 4,9 %;
- Прогулянки на свіжому повітрі: показник знизився в 8,5 разу з рівнем 8,8%;
- Раціональне харчування: показник знизився в 3,2 разу з рівнем 25,5%;
- Постійне дотриманні правил особистої гігієни: показник знизився в 1,9 разу з рівнем 47,1%;
- Самолікування при погіршенні стану здоров'я: показник зріс в 7,6 разу з рівнем 70,7%;
- Зловживання алкоголем: показник зріс в 1,9 разу з рівнем 28,4%;
- Паління тютюнових виробів: показник зріс в 1,8 разу з рівнем 66,7%;
- Низький рівень спілкування з рідними: показник зріс в 2,5 разу з рівнем 31,4%;
- Страх за особисте життя: показник зріс в 13,8 разу з рівнем 27,5 %;
- Страх за життя рідних: показник зріс в 15,6 разу з рівнем 76,5%;
- Відсутність віри в благополучне майбутнє: показник зріс в 4,3 разу з рівнем 33,3%.

Висновки. Проведений аналіз отриманих в ході соціологічного дослідження даних вказує на негативний вплив вимушеного переселення внаслідок війни проти російської воєнної агресії на рівень поведінкових детермінант формування здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Україна подолала кризовий поріг за кількістю ВПО: Верещук уточнила цифри. URL: https://www.unian.ua/society/vereshchuk-utochnilaskilkivpozareyestrovano-v-ukrajini-v-berezni-12167304.html

2. Скільки українських біженців перебуває в країнах Європи? URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/

3.Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Лопіт В.В. Вплив війни проти російської агресії на стан громадського здоров'я населення регіону, віддаленого від зони активних бойових дій. Громадське здоров'я в Україні: здобутки та виклики сьогодення: колективна монографія. Полтава; 2023. С.44–49

4. Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Щербінська О.С., Білак-Лук'янчук В.Й. Наслідки війни з російською федерацією для громадського здоров'я України. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022 № 1. С.8-26.

5.Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Білак-Лук'янчук В.Й. Виклики для системи громадського здоров'я регіонального рівня в умовах воєнного стану в Україні. Ružomberské zdravotnícke dni. 2022 – XVI. Ročník: Zborník z medzinárodnej konferencie. 2022 Nov; Ružomberok. Ružomberok (Sk); p. 358–363

/